MEJDS. 2021; 11:95.

Published online 2021 Sep. **Research Article**

Explaining Parent-Adolescent Conflict Consequence from a Parent's Viewpoint: A Qualitative Study

Yousefi T[1], *Fallah MH[2], Vaziri S[3], Afshani SAR[4]

Author Address
1. PhD Student in Counseling and Guidance, Yazd Branch, Yazd Islamic Azad University, Yazd, Iran;
2. PhD of Psychology, Associate Professor, Counseling Department, Yazd Branch, Islamic Azad University, Yazd, Iran;
3. PhD of Curriculum Development, Assistant Professor, Educational Technology Group, Yazd Branch, Islamic Azad University, Yazd, Iran;
4. PhD of Sociology, Associate Professor, Faculty of Social Sciences, Yazd University, Yazd, Iran.
***Corresponding author's email**: fallah1029@yahoo.com

Received: 2020 February 29; **Accepted:** 2020 April 11

Abstract

Background & Objectives: Adolescence is a stage of life characterized by dramatic biopsychosocial and emotional changes. The parent–child relationship alters during the transition to adolescence. Guiding these changes in adolescence is a major challenge for parents. Parent–Adolescent conflict is an indicator of complications in the relationship between parents and their children. Conflict is a state of stress and anxiety, recognized as a stressful factor that causes negative feelings and emotions. The quality of parent–adolescent interactions during adolescence is often associated with stress and conflicts and leads to behavioral and emotional problems among parents and adolescents. Parent–Adolescent conflict is perceived as a communication problem that can impair family functioning, individual functioning, and even present physical (suicidal) and sexual (extramarital affairs, substance dependence) and biopsychological disabilities. The present study aimed to investigate the outcomes of parent–adolescent conflicts from the parents' viewpoints.

Methods: This qualitative study was part of a research conducted in the form of a grounded theory with an objectivist approach by Strauss and Corbin (1990). A purposive sampling method was used in this research. The study population consisted of 29 parents who conflicted with their adolescent children in Yazd City, Iran, in 2018 and 2019. Initially, the research department of the relevant university approved this research. Then, it was coordinated with the related education department and schools; later, parents who required counseling services were introduced by the schools for sampling. The necessary data were collected by conducting 45–60–minute semi–structured interviews in schools. The interviews were recorded with the consent of the study subjects to carefully review the information. Data analysis was performed after the first interview and resulted in the production of concepts and new questions; consequently, more information was obtained. The interview process continued until data saturation. Theoretical saturation was achieved after interviewing 29 samples. Data analysis was conducted by data coding at 3 levels of open, axial, and selective coding. Code indicates assigning a category and concept closer to a smaller component with the meaning of each piece of data collected. To access the collected data, the examined parents were questioned concerning the consequences of their strategies on themselves and their families when resolving the conflict. This question led to the generation of concepts, new questions, and the acquisition of further data.

Results: Data analysis resulted in 58 concepts, 14 subcategories, and 3 main categories (devastating, preventive, & constructive outcomes). Moreover, the family relationship function was central in this study. Analyzing the statements provided 37 concepts and 8 subcategories included in the main category of devastating outcomes. Concepts were extracted from devastating consequences statements, i.e., understandable to parents. These concepts were categorized as follows: feeling fear and worry; depression; hated feeling; guilt feeling; feeling of inadequacy; envy; irreverence; obsessive rumination; self–injury; other–harm; sleep disorders; eating disorders; exacerbated illness; reduced concentration; reduced motivation and efficacy; waste of time; overcontrol; abandonment; secrecy; searching intermediator; conditioning; a sense of temporary freedom; surrender; avoidance of position; improper sequacity; conflict normalization; disrupting relationships; substance dependence; leaving home; relying on cyberspace; extramarital affairs, divorce, suicide, reduced religious values; disown; break and destruction of home appliances; salary reduction, and implying these concepts were categorized into subcategories, as follows: psychological trauma, physical trauma, dysfunction, exacerbated conflicts, dysfunctional adjustment, social trauma, spiritual trauma, and financial loss. Analyzing parental statements provided the following results: developing adverse psychological traits, social traits, and spiritual dimensions, and saving were other subcategories of this research that appeared in the main category of the constructive outcome, and two subcategories of preventing the escalation of conflicts and injuries prevention were the preventive outcomes of this research.

Conclusion: The present research results revealed that parent–adolescent conflicts outcomes are influenced by the strategies they use to resolve conflicts. Parent–Adolescent conflict can sometimes be beneficial and in some cases harmful. Harmful and beneficial conflicts can be identified from their outcomes. Understanding the outcomes helps parents with effective conflict resolution strategies.

Keywords: Parent, Adolescent, Conflict, Outcome.

[Downloaded from jdisabilstud.org on 2026-11-18]

[DOR: 20.1001.1.23222840.1399.0.0.181.0]

[DOI: 10.29252/mejds.0.0.170]

Copyright © 2016, MEJDS. This is an open-access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License (http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/) which permits copy and redistribute the material just in noncommercial usages, provided the original work is properly cited.

مجله مطالعات ناتوانی ۱۴۰۰؛ (۱۱):۹۵.

انتشار برخط شهریور ۱۴۰۰ مقاله پژوهشی اصیل

مطالعهٔ کیفی: تبیین پیامد تعارض والد ـ نوجوان از دیدگاه والدین در شهر یزد

طیبه یوسفی[۱]، *محمدحسین فلاح[۲]، سعید وزیری[۳]، سیدعلیرضا افشانی[۴]

توضیحات نویسندگان

۱. دانشجوی دکترای مشاوره و راهنمایی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد یزد، یزد، ایران؛

۲. دکترای روان‌شناسی، دانشیار، گروه مشاوره، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد یزد، یزد، ایران؛

۳. دکترای برنامه‌ریزی درسی، استادیار، گروه تکنولوژی آموزشی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد یزد، یزد، ایران؛

۴. دکترای جامعه‌شناسی، دانشیار، دانشکدهٔ علوم اجتماعی، دانشگاه یزد، یزد، ایران.

***رایانامهٔ نویسندهٔ مسئول:** fallah1029@yahoo.com

تاریخ دریافت: ۱۰ اسفند ۱۳۹۸؛ **تاریخ پذیرش:** ۲۳ فروردین ۱۳۹۹

چکیده

زمینه و هدف: تعارض والد ـ نوجوان شاخصی از اختلال در ارتباط بین پدر و مادر با فرزندشان به‌شمار می‌آید که به‌منظور کاهش پیامدهای ویرانگر این تعارضات بر جامعه لازم است مطالعاتی انجام شود؛ بنابراین پژوهش حاضر با هدف تبیین پیامد تعارض والد ـ نوجوان از دیدگاه والدین صورت گرفت.

روش‌بررسی: روش این پژوهش، کیفی و بخشی از پژوهشی بود که با استفاده از راهبرد نظریهٔ داده‌بنیاد با رویکرد عینی‌گرای استراس و کوربین (۱۹۹۰) انجام شد. روش نمونه‌گیری هدف‌مند بود. جامعهٔ مطالعه‌شده را ۲۹ نفر از والدین سطح شهر یزد در سال‌های ۱۳۹۷ و ۱۳۹۸ تشکیل دادند که با نوجوان خود تعارض داشتند. ابزار جمع‌آوری داده‌ها، مصاحبهٔ نیمه‌ساختاریافتهٔ باز و عمیق فردی با والدین بود. طول هر مصاحبه باتوجه به شرایط شرکت‌کنندگان بین ۴۵تا۶۰ دقیقه متغیر بود. تجزیه‌وتحلیل داده‌های حاصل از مصاحبه‌ها با استفاده از کدگذاری باز، محوری و انتخابی صورت گرفت.

یافته‌ها: تحلیل داده‌ها منجر به ایجاد ۵۸ مفهوم، چهارده مقوله فرعی و سه مقوله اصلی (پیامدهای ویرانگر، پیامدهای پیشگیری‌کننده و پیامدهای سازنده) شد و عملکرد ارتباطی خانواده به عنوان مقولهٔ مرکزی این پژوهش بود. عوارض روانی، عوارض جسمانی، اختلال در عملکرد، تشدید تعارضات، سازگاری ناکارآمد، آسیب‌های اجتماعی، آسیب معنوی و زیان مادی، مقوله‌های فرعی مرتبط با پیامد ویرانگر تعارض والد ـ نوجوان بودند. رشد ویژگی‌های روان‌شناختی، رشد ویژگی‌های اجتماعی، رشد بُعد معنوی و صرفه‌جویی، مقوله‌های فرعی این پژوهش بودند که در مقولهٔ اصلی پیامد سازنده خود را نشان دادند. دو مقولهٔ فرعی پیشگیری از تشدید تعارضات و پیشگیری از آسیب‌ها، پیامدهای پیشگیری‌کنندهٔ این پژوهش بودند.

نتیجه‌گیری: پیامدهای تعارض والد ـ نوجوان متأثر از راهبردهایی است که آن‌ها برای حل تعارض به‌کار می‌برند. تعارض والد ـ نوجوان می‌تواند گاهی مفید و در برخی مواقع نیز زیانبار باشد. تعارض‌های زیانبار و مفید را می‌توان از روی پیامدهای آن تشخیص داد. فهم پیامدها، والدین را به‌سمت راهبردهای مؤثر حل تعارض سوق می‌دهد.

کلیدواژه‌ها: والد، نوجوان، تعارض، پیامد.

حق انتشار محفوظ است © ۱۳۹۵، مجله مطالعات ناتوانی. این یک مقاله با دسترسی آزاد است که تحت مجوز اختیار ـ غیرتجاری ۴/۰ بین‌المللی (https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.fa) منتشر شده است که به شما اجازه می‌دهد که مواد منتشر شده در این مقاله را با شرط ارجاع مناسب به نسخهٔ اصلی، به‌طور غیرتجاری نسخه‌برداری و توزیع کنید.

[Downloaded from jdisabilstud.org on 2026-11-18]

[DOR: 20.1001.1.23222840.1399.0.0.181.0]

[DOI: 10.29252/mejds.0.0.170]

۱ مقدمه

خانواده بخشی جدایی‌ناپذیر از زندگی شخص است. بسیار مهم است که هر عضوی در آن وقت بگذارد و برای آن سرمایه‌گذاری کند. سرمایه‌گذاری به اعضا حس هویت، تعلق و امنیت می‌بخشد و مسئول بلوغ و رشد محسوب می‌شود. خانواده منبع حمایت و رشد فرد است و در دوران بحران به‌مانند سپری عمل می‌کند. نبود حمایت مؤثر خانواده یا تنهایی ممکن است عاملی ایجادکننده در پیدایش اختلالات روان‌پزشکی به‌ویژه افسردگی باشد (۱). حمایت از خانواده، حتی حمایت از خانواده با نیت خیر، همیشه موجب بهزیستی نمی‌شود؛ زیرا ممکن است به‌جای آسایش، استرس ایجاد کند. درواقع، اگر حمایت از خانواده به‌عنوان بیش‌ازحد مزاحم، کنترل‌کننده یا تسلط‌پذیر تلقی شود، می‌تواند نارضایتی، مقاومت دربرابر تغییر رفتار و استرس را در پی داشته باشد (۲).

نوجوانی مرحله‌ای از زندگی است که با تغییرات چشمگیر بیولوژیک، اجتماعی، عاطفی و روانی مشخص می‌شود. دورهٔ رشد و نمو نوجوانی (بین ۱۰تا۱۵ سال)، دورهٔ مهمی است که غالباً انجام‌دادن مداخلات در این دوره نادیده گرفته می‌شود (۳). فرزند در دورهٔ نوجوانی، از افکار، عقاید و اعمال اعضای خانواده انتقاد می‌کند و با مظاهر قدرت در خانواده، اغلب والدین به مخالفت بر می‌خیزد. نوجوان در جست‌وجوی خودمختاری و ایجاد هویتی مستقل برای خود است. او خود را فردی رشدیافته در نظر می‌گیرد که توانایی تصمیم‌گیری در مسائل شخصی‌اش را دارد؛ اما در دنیایی زندگی می‌کند که تحت کنترل بزرگسالان است (۴). رابطهٔ والدین و فرزند در دوران انتقال به دورهٔ نوجوانی دستخوش تغییر قرار می‌گیرد. هدایت این تغییرات در سن نوجوانی برای والدین چالش بزرگی است؛ زیرا نوجوانان در این سن تمایل بیشتری به استقلال رفتاری و همچنین ورود به فرایندهای تصمیم‌گیری دارند (۵).

والدین، نوجوان را هنوز به‌عنوان کودکی می‌شناسند و خود نوجوان می‌پندارد که بزرگ شده است و طالب آزادی‌های بیشتری درمقایسه با قبل است. والدین از فرزند نوجوان خود انتظار دارند که دوران نوجوانی را به آهستگی طی کند؛ درحالی‌که نوجوان تمایل به تسریع آن دارد. همین تغییرات انتظارات فرزند–والدین از یکدیگر در این دوران، منبع مهم تعارض و تضاد در خانواده می‌شود. نوجوان به‌سمت همسالان گرایش پیدا می‌کند و از والدین فاصله می‌گیرد (۶). توسعهٔ استقلال نوجوانان، به‌نوبهٔ خود می‌تواند تأثیراتی بر ویژگی‌های روابط والدین و نوجوانان بگذارد. والدین انتظار دارند که استقلال با بیشترشدن سن افزایش یابد؛ اما نوجوانان به‌طور معمول خواستار آن هستند که زودتر خودمختار شوند (۷).

تعارض والد–نوجوان[1]، شاخصی از اختلال در ارتباط بین پدر و مادر با فرزندشان به‌شمار می‌آید. زمانی تعارض والد–نوجوان مشکلی ارتباطی تلقی می‌شود که الگوی ارتباط والد–فرزند نیاز به توجه بالینی داشته باشد؛ یعنی ارتباطات معیوب خانواده به‌حدی رسیده باشد که سبب اختلال در کارکرد خانواده و عملکرد فردی شود (۵). تعارض حالتی از تنش و پریشانی است که به‌عنوان عاملی فشارزا شناخته می‌شود و موجب بروز احساسات و هیجانات منفی می‌شود. کیفیت تعامل والد–نوجوان در خلال دورهٔ نوجوانی اغلب با تنش و تعارض همراه است و مشکلات رفتاری و هیجانی را برای والد و نوجوان در پی دارد (۸).

مدیریت مؤثر تعارضات، منجربه انتقال موفقیت‌آمیز نوجوان برای نقش‌ها و مسئولیت‌های بزرگسالی می‌شود؛ پس آگاهی والدین از پیامد راهبردهای سازنده و غیرسازنده‌ای که هنگام تعارض با نوجوانان خود به‌کار می‌برند، می‌تواند تا حدودی والدین را به‌سمت مدیریت مؤثر تعارض و انتخاب راه‌حل مطلوب، هنگام تعارض سوق دهد. فرزندان خانواده‌هایی که روابط صمیمی بین والدین و فرزندان وجود ندارد، برای غلبه بر آشفتگی‌های روانی خود به سوءمصرف مواد روی می‌آورند. ارتباط و پیوستگی خانواده، از درگیری نوجوانان و جوانان در رفتارهای پرخطر نظیر مصرف مواد و خشونت می‌کاهد و مشکلات روان‌شناختی کمتری را نظیر ناراحتی عاطفی و افکار خودکشی ایجاد می‌کند (۹). چنانچه والدین نتوانند تعامل مناسب و سازنده‌ای را با نوجوان یا جوان خود برقرار کنند، فرزند دچار محرومیت عاطفی و هیجانی می‌شود و ممکن است این فقر هیجانی و کمبود عاطفی وی را به‌سمت اعتیادپذیری و گرایش به جنس مخالف سوق دهد (۱۰). هرچه میزان تعارض بین والدین و نوجوان بیشتر باشد، میزان هیجانات منفی و مشکلات رفتاری در نوجوانان بیشتر می‌شود (۸)؛ ازجمله اعتیاد به اینترنت که می‌تواند موجب تخریب سلامت، روابط، احساسات و درنهایت روح و روان فرد شود (۱۱). نوع استفاده از تلگرام در طول شبانه‌روز تا حد زیادی تضعیف روابط بین اعضای خانواده و فروپاشی بنیاد خانواده و بروز روابط فرازناشویی را پیش‌بینی می‌کند (۱۲).

نگهداری و مراقبت از خانواده، تعهد و وظیفه است. باتوجه به نکاتی که بیان شد، پیامدهای ویرانگر تعارضات والد–نوجوان می‌تواند کانون خانواده را از هم بپاشد و خانواده را در انجام وظایف خود ناتوان کند. اگر والدین و فرزندان آگاه نباشند که هنگام تعارض چه کارهایی انجام دهند، پیامدهای ویرانگر این تعارضات کانون خانواده را از هم می‌پاشد و خانواده را در انجام وظایف خود ناتوان می‌کند؛ همچنین فقدان پژوهش کیفی در زمینهٔ پیامد تعارض والد–نوجوان، اهمیت دورهٔ نوجوانی و آگاهی کافی نداشتن والدین از ویژگی‌های خاص این دوران و درک‌نکردن نوجوانان و همدلی‌نکردن با آن‌ها از سوی والدین، الگوپذیری والدین و نقش دختران نوجوان امروز در همسری، مادری و پروندهٔ نسل آینده، به‌کارگیری راهبردهای نادرست برای حل تعارضات و ناآگاهی خانواده‌ها از پیامدهای ویرانکنندهٔ تعارضات، اهمیت انتقال تعارضات از نسلی به نسل دیگر، ایجاد شکاف بین والد–نوجوان، تأثیر پیامدهای ویرانگر این تعارضات بر جامعه و اختصاص هزینه‌های چشمگیر برای رفع پیامد ناشی‌از این تعارضات، اهمیت و ضرورت انجام پژوهش حاضر را نشان می‌دهد؛ زیرا با انجام پژوهش کیفی می‌توان به‌صورت عمیق‌تری به بررسی وجوه مختلف این مسئله پرداخت؛ بنابراین هدف پژوهش حاضر، تبیین تعارض والد–نوجوان از دیدگاه والدین بود.

[1]. Parent–adolescent conflict

[Downloaded from jdisabilstud.org on 2026-11-18]
[DOR: 20.1001.1.23222840.1399.0.0.181.0]
[DOI: 10.29252/mejds.0.0.170]

۲ روش‌بررسی

روش این پژوهش، کیفی و بخشی از پژوهشی بود که با استفاده از راهبرد نظریهٔ داده‌بنیاد[1] با رویکرد عینی‌گرای استراس و کوربین (۱۳) انجام شد. در پژوهش کیفی بر بررسی معنایی، درک عمیق و همه‌جانبهٔ پدیده‌ها، مطالعهٔ پدیده‌ها در بافت و موقعیت طبیعی آن‌ها تأکید می‌شود (۱۴). باتوجه به این شیوه، روش نمونه‌گیری پژوهش حاضر هدف‌مند بود. جامعهٔ مطالعه‌شده را ۲۹ نفر از والدین سطح شهر یزد تشکیل دادند که با نوجوان خود تعارض داشتند. برای انتخاب نمونهٔ آماری، ابتدا از دانشگاه محل تحصیل نامه‌ای به‌منظور انجام پژوهش گرفته شد. سپس در سال‌های ۱۳۹۷ و ۱۳۹۸ با ادارهٔ آموزش و پرورش و مدارس هماهنگی صورت گرفت. در ادامه از سوی مدارس، والدین نیازمند به خدمات مشاوره‌ای، معرفی شدند.

ابزار جمع‌آوری داده‌ها، مصاحبهٔ نیمه‌ساختاریافتهٔ باز و عمیق فردی بود. مصاحبه‌ها در مدارس انجام شد و طول هر مصاحبه باتوجه به شرایط شرکت‌کنندگان بین ۴۵تا۶۰ دقیقه متغیر بود. در طول مصاحبه، مکالمات با اجازهٔ مصاحبه‌شوندگان به‌منظور بررسی دقیق اطلاعات ضبط شد. از زمانی که در مصاحبه‌ها داده‌های جدیدی بروز نکرد و احساس شد که در داده‌ها حالتی از اشباع به‌وجود آمده است، مصاحبه‌ها متوقف شد. اشباع نظری پس از مصاحبه با ۲۹ نمونه به‌دست آمد. ازجمله ملاحظات اخلاقی رعایت‌شده در این پژوهش، مشارکت داوطلبانهٔ والدین در پژوهش، رعایت اصل رازداری، دادن اطمینان خاطر به والدین دربارهٔ محرمانه‌ماندن صحبت‌های آنان و حذف فایل‌های صوتی پس از پیاده‌شدن روی کاغذ بود. تحلیل داده‌ها بعد از اولین مصاحبه انجام شد. تجزیه‌وتحلیل داده‌ها در این پژوهش به‌صورت کدگذاری داده‌ها در سه سطح کدگذاری باز، کدگذاری محوری و کدگذاری انتخابی، صورت پذیرفت. کد به‌معنای اختصاص‌دادن مقوله و مفهوم نزدیک‌تر به جزءِ کوچک‌تر با معنایِ هر بخش از داده‌های گردآوری‌شده است. برای دستیابی به داده‌ها در پژوهش حاضر این سؤال از والدین محترم مطرح شد که راهبردهای آن‌ها موقع حل تعارض چه پیامدهایی برای خود و خانواده به‌دنبال داشته است؛ این سؤال منجربه تولید مفاهیم، ایجاد سؤالات جدید و درنتیجه، کسب اطلاعات بیشتر شد.

۳ یافته‌ها

در پژوهش حاضر ۲۹ نفر شرکت کردند که از این تعداد ۱۹ نفر مادر و ۱۰ نفر پدر بودند (جدول ۱). یافته‌های حاصل از تجزیه‌وتحلیل داده‌ها در ۵۸ مفهوم، چهارده مقولهٔ فرعی و سه مقولهٔ اصلی طبقه‌بندی شد و عملکرد ارتباطی خانواده به‌عنوان مقولهٔ مرکزی ظهور یافت (جداول ۵، ۴، ۳، ۲).

جدول ۱. توزیع ویژگی‌های جمعیت‌شناختی شرکت‌کنندگان در پژوهش

ویژگی‌های شرکت‌کنندگان		تعداد	درصد
والدین	مادر	۱۹	۶۶
	پدر	۱۰	۳۴
سن	۲۵تا۳۵	۴	۱۴
	۳۶تا۴۵	۱۹	۶۶
	۴۶تا۵۵	۵	۱۷
	۵۶تا۶۵	۱	۳
تحصیلات	ابتدایی	۴	۱۴
	سیکل	۴	۱۴
	دیپلم	۱۰	۳۴
	لیسانس	۷	۲۴
	فوق‌لیسانس	۳	۱۰
	دکترا	۱	۴
وضعیت شغل	شاغل	۱۵	۵۲
	خانه‌دار	۱۱	۳۸
	بیکار	۳	۱۰

جدول ۲. مقوله‌های اصلی و مقوله‌های فرعی استخراج‌شده مربوط به مقولهٔ عملکرد ارتباطی خانواده

مقولهٔ فرعی	مقولهٔ اصلی	مقولهٔ مرکزی
۱. عوارض روحی/روانی ۲. عوارض جسمانی ۳. اختلال در عملکرد ۴. تشدید تعارضات ۵. سازگاری ناکارآمد	۱. پیامدهای ویرانگر	عملکرد ارتباطی خانواده

[1]. Grounded Theory

[Downloaded from jdisabilstud.org on 2026-11-18]
[DOR: 20.1001.1.23222840.1399.0.0.181.0]
[DOI: 10.29252/mejds.0.0.170]

۶. آسیب اجتماعی ۷. آسیب معنوی ۸. زیان مالی ۹. پیشگیری از تشدید تعارضات ۱۰. پیشگیری از آسیب‌ها	۲. پیامدهای پیشگیری‌کننده	
۱۱. رشد ویژگی‌های روان‌شناختی ۱۲. رشد ویژگی‌های اجتماعی ۱۳. رشد بُعد معنوی ۱۴. صرفه‌جویی	۳. پیامدهای سازنده	

جدول ۳. گزاره‌ها، مفاهیم و مقولهٔ فرعی مرتبط با پیامدهای ویرانگر عملکرد ارتباطی خانواده

گزاره‌ها	مفاهیم	مقولهٔ فرعی
از آیندهٔ دخترم می‌ترسم، با این هنرش چطور می‌خواد شوهرداری کنه، ازدواج کنه؟ روز دوم شوهرش طلاق می‌ده.	۱. احساس بیم و نگرانی	۱. عوارض روحی و روانی
گفتار و کارهای این دختر باعث شده حوصلهٔ هیچ‌کار و هیچ‌کس رو نداشته باشم. از دلجوشش‌های دخترم مجبور شدم قرص فلوکستین مصرف کنم.	۲. افسردگی	
کارهای دخترم باعث شده از او و دوستانش متنفر باشم. هر موقع فرزندم را تنبیه می‌کنم از خودم متنفر می‌شم و حس می‌کنم اسم من مادر نیست.	۳. احساس کینه و تنفر	
پشیمانم از اینکه چرا از همون اول دخترم را خوب تربیت نکردم که حالا این‌طور سرکش شده. اشتباهات دخترم باعث شده من خودم را مقصر بدانم. از اینکه دخترم را تنبیه می‌کنم، احساس گناه دارم.	۴. احساس پشیمانی	
هر کجا همراه دخترم باشم خجالت می‌کشم که این دختر منه. همیشه تو جمع به‌خاطر رفتار و کارهای دخترم سرم باید زیر باشه.	۵. احساس حقارت	
دخترای مردم رو که می‌بینم غصه می‌خورم که چرا من همچون دختری ندارم.	۶. غبطه‌خوردن	
بچه‌های امروزی احترام سرشون نمی‌شه؛ دخترم هرچی تو دهنش میاد به من می‌گه. دیگه حرمتی بین والدین و بچه‌ها باقی نمونده.	۷. هتک حرمت‌ها	
خدا شیطان رو لعنت کنه. این فکرهای منفی آرامش رو از من گرفته؛ مثلاً نکنه صبحانه بهش ندادم غش کرده، الان بیمارستانه، اگه صدای تلفن بیاد فکر می‌کنم چون صبح باهم دعوا کردیم تو خیابون حواسش نبوده و تصادف کرده و... .	۸. نشخوار فکری	
موقع عصبانیت به سر و صورت خودم می‌زنم، بدون‌آنکه متوجه بشم مشت به سینهٔ خودم می‌کوبم و بعدش تا دو سه روز سینه‌ام درد می‌کنه. دخترم موقع عصبانیت مثل دیوونه‌ها موهای خودشو می‌کشه، ناخنشو می‌جوه، به خودش می‌زنه.	۹. آسیب به خود	۲. عوارض جسمانی
دق دلی‌ام رو سر فرزند کوچکم خالی می‌کنم؛ همین هفتهٔ قبل فکرم آنقدر درگیر دخترم بود که بدون‌آنکه بفهمم چی کار می‌کنم پسر دو ساله‌ام که بغلم بود محکم به زمین کوبیدم و الان دستش تو گچه.	۱۰. آسیب به دیگران	
شب‌ها خوابم نمی‌بره و از فکر دخترم بیرون نمی‌روم. مدام کابوس می‌بینم. دخترم خوابش به‌هم خورده و مدام از خواب می‌پره.	۱۱. اختلال خواب	
رفتار و کردار دخترم خواب و خوراک را از ما گرفته. میلی به غذا ندارم. دخترم خیلی لاغر شده و این مشکلات پدر او و ما رو درآورده.	۱۲. اختلال تغذیه	
این دختر ما رو پیر و کور کرده. از حرص و جوش او قندم بالاست. قند رو کلیه‌هام اثر گذاشته. دکتر می‌گه فشارت عصبی هست و حرص نخور. آخه می‌شه؟ وقتی که با دخترم رابطه‌ام خوب نیست، حساسیت و تنگی نفسش بدتر می‌شه. وسواسش یک‌وقت‌هایی بیشتر می‌شه.	۱۳. تشدید بیماری	
تو هیچ کاری حواسم جمع نیست. تا حالا چند بار تصادف کردم. دخترم حواس‌پرت شده و دلش به درس و کاری که انجام می‌ده نیست.	۱۴. کاهش تمرکز	۳. اختلال در عملکرد
خودم دست و دلم به هیچ کاری نمی‌ره. خیلی از کارهام رو زمین می‌مونه. دخترم سال گذشته از لحاظ درسی خیلی افت کرد و امسال هم که ترک تحصیل کرده.	۱۵. کاهش انگیزه و کارآمدی	
روزم شب می‌شه، اما هیچ کار نمی‌کنم. فقط فکرهای الکی می‌کنم و وقت تلف می‌کنم.	۱۶. اتلاف وقت	

[Downloaded from jdisabilstud.org on 2026-11-18]
[DOR: 20.1001.1.23222840.1399.0.0.181.0]
[DOI: 10.29252/mejds.0.0.170]

وقت و زندگی‌ام رو گذاشتم روی این دختر و هیچ فایده‌ای نداره.		
از زمانی‌که موضوع ارتباط‌داشتن دخترم با پسر فامیل رو شنیدم خیلی حواسم به او بیشتره و زیر نظرش دارم؛ این کار دعواهای ما رو بیشتر کرده.	۱۷. کنترل بیش‌ازحد	۴. تشدید تعارضات
من و همسرم خیلی سرمون شلوغ هست و متأسفانه دختر ما هر کاری که می‌کنه دیر متوجه می‌شیم و این‌ها اختلافات ما رو بیشتر کرده. اصلاً نمی‌تونم با اخلاق و کردار دخترم کنار بیام؛ الآن مدت سه چهار ماهه که ولش کردم و فقط به همسرم گزارش کارهاش رو می‌دهم و این دعواها رو بیشتر کرده.	۱۸. رهاکردن	
به‌علت اخلاق‌های خاصی که دخترمون داره باید خیلی چیزها رو از او مخفی کنیم. سخت‌گیری‌های همسرم باعث شده دخترم خیلی کارها رو از ما مخفی کنه. مخفیانه از حساب باباش پول بر می‌داره. دوست‌پسرش براش گوشی و سیم‌کارت خریده بود و ما خبر نداشتیم.	۱۹. پنهان‌کاری	۵. سازگاری ناکارآمد
وقتی دخترم ازطریق من و همسرم به خواسته‌هایش نمی‌رسه خواهر یا برادر یا خاله‌اش را واسطه می‌کنه و با این کار فعلاً پیش برده و به اهدافش می‌رسه.	۲۰. واسطه‌یابی	
دختر ما به باج‌گرفتن عادت کرده. برای هر کاری شرط می‌گذارد.	۲۱. شرطی‌شدن	
برای دوری از جروبحث و دعوا اغلب اوقات با دخترم قهر هستم. ماه‌ها با دخترم قهر هستم. خوبیش اینه که برای مدتی راحت هستم.	۲۲. حس رهایی موقت	
این دختر آخر کار خودش رو می‌کنه و ما مجبور می‌شیم کوتاه بیاییم. نمی‌تونیم حوصله کنیم و به‌ناچار باید تسلیم بشیم.	۲۳. تسلیم‌شدن	
اگر تو خونه باشم باید با دخترم کل‌کل کنم برا همین تا بتونم تو خونه و پای حرف‌های او نمی‌نشینم. وقتی تشخیص بدم که ممکنه دعوا بالا بگیره به خونهٔ همسایه می‌رم. در خونهٔ همسایه‌ها می‌شینم، به مسجد می‌رم، به پارک نزدیک خونه‌مون می‌رم.	۲۴. اجتناب از موقعیت	
همسرم موقع دعوا چیزی پرت می‌کنه و هر چی از دهنش در میاد بار من و دخترم می‌کنه. متأسفانه دخترم هم عین همسرم شده. همسرم از سر کار که میاد خونه سرش تو گوشیه. دختر و پسرم هم شدن جفت باباشون.	۲۵. الگوبرداری نادرست	
به دعوا و جروبحث عادت کردیم، اگر روزی دعوا نداشته باشیم بدعادت هستیم. دعوا مادر و بچه یک چیز عادی است، دعوا و کتک باید باشه، تا بچه کتک نخوره بزرگ نمی‌شه.	۲۶. عادی‌شدن تعارض	
روابط بین من و دخترم شکرآب شده. روابطمون سرد و بی‌روحه. اصلاً باهم حرف نمی‌زنیم. چون همسرم طرف دخترم می‌گیره رابطهٔ من و او هم به‌هم خورده. به‌خاطر دوستی دخترم با دختر فامیلمون، رابطهٔ دو تا خانواده به‌هم خورده.	۲۷. به‌هم‌خوردن روابط	۶. آسیب اجتماعی
برای اینکه از فکر دخترم و گفتار و کارهاش بیرون برم بیشتر وقت‌ها رو به زیرزمین منزلمون یا خونهٔ رفقایم می‌رم و اونجا یا قلیون یا سیگار... می‌کشم.	۲۸. اعتیاد	
برای کاهش زد و خورد و دعوا با دخترم، مدتی است که به بهانهٔ مریضی به منزل خواهرم آمده‌ام، تا دعوایی پیش بیاد دخترم یاد گرفته که قهر می‌کنه و می‌ره خونهٔ مادربزرگش.	۲۹. ترک منزل	
رغبت نمی‌کنم با دخترم حرف بزنم و خودم را با گوشی یا لب‌تاپ مشغول کارهای پایان‌نامه، گروه‌های آشپزی، مطالب آموزنده و طنز می‌کنم. دخترم گوشی موبایلش رو بر می‌داره و در اتاقش رو از داخل می‌بنده و ساعت‌ها بیرون نمیاد. دخترم به ما می‌گه من با موبایلم بیشتر حال می‌کنم تا با شما.	۳۰. پناه‌بردن به فضای مجازی	
من از فرد غریبه بیشتر محبت دیدم، برای همین شیفتهٔ او شدم؛ چون از همسر و دخترم اصلاً محبت نمی‌بینم و همسرم کاری کرده دخترم من رو آدم حساب نمی‌کنه و او همیشه طلب‌کاره و آخرش رو بگم محیط خونه برام جهنمه. گوشی برای دخترمون نخریدیم که حواسش به درسش باشه؛ ولی حالا متوجه شدیم یک پسری که اصلاً نمی‌دونیم کیه براش گوشی و سیم‌کارت خریده.	۳۱. ارتباطات آسیب‌زا	
طرفداری‌های همسرم از دختر و هم‌رأی‌نبودن با من در تربیت فرزندمان کار ما رو به جدایی کشونده.	۳۲. طلاق	
همسرم از دست آبروریزی‌های دخترم چند بار خواسته خودشو بکشه و آخرش هم بناست من و همسرم از دست کارهای این دختر دق کنیم. سر موضوع گوشی و اینترنت و خریدن گوشی از طرف پسری که دختر ما با او دوست شده بود تا مرز خودکشی پیش رفت.	۳۳. اقدام به خودکشی	
این اعصاب‌خردی‌ها طوری شده که باور و ایمانم سست بشه. مثل سابق دلم به نماز نیست	۳۴. دلزدگی از دین	۷. آسیب معنوی

[Downloaded from jdisabilstud.org on 2026-11-18]
[DOR: 20.1001.1.23222840.1399.0.0.181.0]
[DOI: 10.29252/mejds.0.0.170]

و به زمین و زمان کفر می‌گم. من و همسرم برنامه‌های قرآنی و مذهبی رو خیلی دوست داریم؛ ولی دخترم علناً می‌گه کارهای شما باعث شده که من از دین زده بشم.		
رفتار دخترم با من خیلی بده. من کتکی که از دخترم می‌خورم، بیشتر از کتکی است که دوران کودکی از والدینم خوردم.	۳۵. عاق والدین	
موقع عصبانیت خیلی از لوازم منزل رو زدم زمین و شکسته که مجبوریم دوباره تهیه کنیم.	۳۶. شکست و تخریب وسایل	۸. زیان و ضرر مالی
کار من طوریه که روزمزدی هستم. به‌خاطر دل‌مشغولی و درگیری ذهنی که از گفتار و کارهای دخترم دارم، طوری شده که خیلی از سفارشات رو وقت نمی‌کنم به‌موقع تحویل بدم و درآمد ماهانه‌ام کم شده.	۳۷. کاهش دستمزد	

جدول ۴. گزاره‌ها، مفاهیم و مقولهٔ فرعی مرتبط با پیامدهای پیشگیری‌کنندهٔ عملکرد ارتباطی خانواده

گزاره‌ها	مفاهیم	مقولهٔ فرعی
دخترهای این زمونه نمی‌شه حریفشون شد. دختر من جوش که میاره دیگه مادر و پدر سرش نمی‌شه؛ چون از دخترم زیاد کتک خوردم و تجربهٔ تلخی از یک دعوا تو ذهنم هست، دیگه خسته شدم و به حال خودش رهاش کردم. لااقل دیگه ترس این رو ندارم که اتفاق ناجوری بیفته.	۳۸. پیشگیری از تعارضات فیزیکی	۹. پیشگیری از تشدید تعارضات
بین همسر و دخترم هنگام دعوا حرف‌های زشتی ردوبدل می‌شه. من برای اینکه بیشتر از این روی‌شان تو روی هم باز نشه مجبورم هر دفعه یک نقشه‌ای بکشم و دعوا رو خاتمه بدم.	۳۹. پیشگیری از تعارضات کلامی	
ابتدا با ازدواج دخترم با کسی که او می‌خواست مخالف بودم؛ ولی مدتی هست که با همسرم صحبت کردم و موافقت او رو هم گرفتم؛ هرچند به‌نظرم شاید زندگیشون زیاد دوام نیاره؛ ولی وقتی از ارتباطشون خبردار شدم و همسر هم ناراحتی اعصاب داره برای اینکه حال همسرم بدتر نشه و دخترم هم ضربهٔ روحی نخوره برخلاف میل باطنی‌ام قبول کردم.	۴۰. پیشگیری از آسیب روحی	۱۰. پیشگیری از آسیب‌ها
همسرم بیماری قلبی داره و اخیراً عمل قلب باز انجام داده. مجبور هستم کمتر سخت‌گیری کنم و دیگه مثل سابق وقت کل‌کل‌کردن با او رو ندارم.	۴۱. پیشگیری از آسیب جسمی	

جدول ۵. گزاره‌ها، مفاهیم و مقولهٔ فرعی مرتبط با پیامدهای سازندهٔ عملکرد ارتباطی خانواده

گزاره‌ها	مفاهیم	مقولهٔ فرعی
پیشنهاد رفتن به مشاوره خیلی خوب بود؛ چون با سؤالات مشاور بیشتر به خودم و خصلت‌های خوب و بدم فکر کردم و تا قبل از این به این چیزها فکر نکرده بودم.	۴۲. خودآگاهی	۱۱. رشد ویژگی‌های روان‌شناختی
پیامد درس‌گرفتن از رفتارهای نادرستم این هست که حس می‌کنم قادرم خودم رو کنترل کنم.	۴۳. کنترل خود	
اغلب با گفت‌وگو سعی می‌کنم دوست‌داشتنم و حس نگرانیم رومنتقل کنم.	۴۴. انتقال احساسات	
اگر اشتباه از من باشه سعی می‌کنم غرورم رو زیر پا بگذارم و از دخترم معذرت‌خواهی کنم.	۴۵. احساس فروتنی	
با صحبت درمورد وظایف هرکس در خانه باعث شده هم خودم و هم دخترم از کارهایی که باید انجام بدیم آگاه باشیم.	۴۶. آگاهی از مسئولیت	
با فکرکردن به اینکه فقط من این مشکلات و گرفتاری‌ها رو ندارم، صبر و طاقتم بالا رفته و راحت‌تر با اختلافات کنار می‌آیم.	۴۷. افزایش تاب‌آوری	
از زمانی که دخترم با دوستان نابابش رابطه‌ای نداره، شب که سرم رو می‌گذارم زمین حس امنیت می‌کنم.	۴۸. حس امنیت	
تا قبل از مشاوره‌گرفتن هرگز دخترم با من مشورت نمی‌کرد؛ ولی الآن که از من نظرم رو می‌پرسه حس ارزش‌مندی دارم.	۴۹. خودارزش‌مندی	
ذهنم که درگیر اختلاف و مشکل نباشه، حال و حوصلهٔ کارکردن دارم و به کارهای منزل، قالی‌بافی و خیاطی می‌رسم.	۵۰. افزایش کارآمدی	
بعد از تجربهٔ ناخوشایند تنبیه دخترم، برا همیشه به خودم قول دادم مشکلاتم را با ملایمت و صبوری حل کنم و این درس عبرتی برای من بود.	۵۱. عبرت‌گرفتن	
با برخوردهای درست من، رابطهٔ بین من و دخترم خیلی بهتر شده. رابطهٔ دو تا خانواده که به‌هم خورده بود خدا را شکر خوب شد. با میانجیگری رابطهٔ بین دخترم و دوستش خوب	۵۲. بهبودی روابط	۱۲. رشد ویژگی‌های اجتماعی

[Downloaded from jdisabilstud.org on 2026-11-18]
[DOR: 20.1001.1.23222840.1399.0.0.181.0]
[DOI: 10.29252/mejds.0.0.170]

شد.		
اعتماد به دخترم باعث شده او هم به من اعتماد کنه و به خودم همه چیز و بگه و دیگه درد دل‌هاش رو از غریبه‌ها نمی‌شنوم.	۵۳. جلب اعتماد و دوستی	
از زمانی که با دخترم دوست شدم و راحت حرفهایمان رو باهم می‌زنیم همدیگر را بیشتر درک می‌کنیم.	۵۴. درک و همدلی	
درک‌کردن و کل‌کل‌نکردن با دخترم، باعث شده وقتم هدر نره و وقت و انرژی‌ام را صرف ورزش و کار خونه کنم.	۵۵. صرفه‌جویی در وقت	۱۳. صرفه‌جویی
از زمانی که به توصیهٔ پزشک قرص اعصاب مصرف می‌کنم وسایل خونه دیگه سالمه.	۵۶. صرفه‌جویی در هزینه	
سابق برای بیشتر مشکلاتم پهلو افرادی مثل کتاب و دعا بازکن می‌رفتم؛ ولی از زمانی که از خدا برای حل مشکلاتم کمک می‌خوام آرامش خاصی دارم.	۵۷. ارتباط با خدا	۱۴. رشد بُعد معنوی
شرکت در مراسم‌های مذهبی و توکل به خدا باعث شده ارزش‌هام به‌کلی عوض بشه و در انجام واجبات دینی مصمم‌تر باشم.	۵۸. تقویت ارزش‌های دینی	

۴ بحث

کشمکش و تنش بین والد ــ نوجوان منجربه ایجاد مشکلاتی برای والدین، نوجوان، اعضای خانواده و حتی اجتماع می‌شود. این مشکلات مانند حلقه‌های زنجیر، به‌هم پیوسته و همدیگر را تقویت می‌کنند. بعضی والدین برای حل تعارضات خود دست به تلاش‌هایی می‌زنند که به‌جای حل تعارضات، آن‌ها را شدت می‌بخشند؛ مثلاً گروهی با برخوردهای اجتنابی، خود را از دریافت پیامد رفتار خویش خلاص می‌کنند و اجازه نمی‌دهند با نتایج رفتار خود مواجه شوند و مسئولیت آن را درک کنند. بعضی از والدین، بیش‌ازحد احساسی هستند و فرزندان را وابسته به خود بار می‌آورند. گروهی دیگر از والدین با کنترل بیش‌ازحد و ملاک‌های سخت‌گیرانه، روشی سلطه‌جویانه اعمال می‌کنند و بعضی‌ها قادر به نه گفتن به درخواست‌های نامعقول فرزندان خود نیستند. تعدادی نیز با تلاش‌های خیرخواهانه و محبت بیش‌ازحد بدون آنکه بخواهند و متوجه باشند وضعیت را بدتر می‌کنند. والدینی نیز هستند که نقش خود را نادیده می‌گیرند و جامعه و دیگران را مقصر می‌دانند. راهبردی اساسی برای کاهش این مشکلات، آگاهی‌بخشی دربارهٔ پیامد رفتار، به‌ویژه رفتارهای نامطلوب هنگام تعارض است که می‌تواند در تغییر و اصلاح رفتار و تغییر راهبردهای نادرست حل تعارض مفید باشد.

پژوهش‌های زیادی در زمینهٔ ارتباط مقوله‌های فرعی این پژوهش با تعارض والد ــ نوجوان انجام شده است که به بعضی از آن‌ها در همسوبودن با نتایج پژوهش حاضر اشاره می‌شود. یافته‌های پژوهش اسدی نشان داد، بین تعارض والد ــ نوجوان و اضطراب، استرس، افسردگی، بی‌علاقگی و احساس بیهودگی رابطه وجود دارد (۱۵). سامک و همکاران طی پژوهشی به این نتیجه رسیدند که تعارض والد ــ فرزند با مشکلات رفتاری ازجمله گوشه‌گیری، افسردگی، اضطراب، مشکلات جسمانی، مشکلات اجتماعی، مشکلات تفرد، مشکلات توجه و رفتار قانون‌شکن و نشانه‌های مرضی در نوجوانان در ارتباط است (۱۶). تعارض با اختلال در تنظیم عواطف نوجوانان، بروز احساسات و هیجانات منفی ارتباط دارد (۸). پژوهش دارلینگ و همکاران بیانگر تأثیر تعارض بر رفتارهای غذایی، افزایش وزن و چاقی بود (۱۷). پژوهش پلتز و رکی نشان داد، تعارض والد ــ نوجوان باعث ایجاد اختلال خواب، اضطراب و افسردگی در نوجوان می‌شود (۱۸). القریواتی و همکاران طی پژوهشی به بیان ارتباط تشدید بیماری‌های ریوی در نوجوانان مبتلا به بیماری آلرژی با افزایش تعارضات پرداختند (۱۹).

در راستای تبیین ارتباط تعارض با آسیب‌های اجتماعی، پژوهش باری و همکاران نشان داد، بین استفادهٔ نوجوانان از رسانه‌های اجتماعی و مشکلاتی نظیر بی‌توجهی، بیش‌فعالی/تکانشگری، اختلال نافرمانی مقابله‌ای[1]، اضطراب و علائم افسردگی، احساس ترس و تنهایی در نوجوانان ارتباط وجود دارد (۲۰). تعارض والد ــ نوجوان با رفتارهای پرخطر نظیر مصرف مواد و مشکلات روان‌شناختی نظیر ناراحتی عاطفی و افکار خودکشی رابطه دارد (۹). براساس پژوهش حسین خانزاده، فرزندی که دچار تعارض و محرومیت عاطفی می‌شود، ممکن است این فقر هیجانی و کمبود عاطفه وی را به‌سمت گرایش به گروه‌های هم‌سال و افرادی بکشاند که بتواند نیازهای عاطفی خود را ازطریق آن‌ها ارضا کند. در چنین شرایطی احتمال حضور و عضویت در باندها و گروه‌های بزهکار که می‌تواند زمینه‌ساز اعتیاد و گرایش به جنس مخالف باشد، افزایش می‌یابد (۱۰). کیفیت ارتباط والدین و نوجوانان بر میزان استفاده از اینترنت و کارکرد خانواده اثر دارد. نوجوانانی که فضای خانوادهٔ آن‌ها متشنج و ناآرام است و ارتباط خوبی با والدین خود ندارند، مدت زمان بیشتری را در اینترنت سپری می‌کنند (۲۱). تحقیقات نشان می‌دهد، استفادهٔ بیش‌ازحد اینترنت منجربه غفلت از وظایف حیاتی متعددی از زندگی روزمره مانند کار، رسیدگی به امور خانواده، امور تحصیلی و تعهدات اجتماعی می‌شود و ممکن است مشکلات مالی، عوارض جسمی و تنهایی را سبب شود (۲۲). استفادهٔ بیش از اندازه از اینترنت، بیماری‌های جسمی و روانی را به‌دنبال دارد که روی سلامت خانواده تأثیر می‌گذارد. افرادی که زیاد از اینترنت استفاده می‌کنند همواره از افسردگی شکایت دارند. بسیاری از آن‌ها دچار اضافه‌وزن می‌شوند و درنتیجه اعتمادبه‌نفسشان کاهش می‌یابد (۲۳). افسردگی و اضافه‌وزن درنهایت موجب ایجاد مشکلات جنسی می‌شود که بر عملکرد جنسی زوجین سایه می‌اندازد و رابطهٔ عاطفی

[1]. Oppositional Defiant Disorder (ODD)

[Downloaded from jdisabilstud.org on 2026-11-18]
[DOR: 20.1001.1.23222840.1399.0.0.181.0]
[DOI: 10.29252/mejds.0.0.170]

آن‌ها را دچار مشکل می‌کند. این اختلال در زندگی زناشویی و روابط، گاهی اوقات به جدایی و طلاق منجر می‌شود (۲۴). اعتیاد به اینترنت می‌تواند موجب تخریب سلامت، روابط، احساسات و درنهایت روح و روان فرد شود (۱۱). محمدزاده طی پژوهشی به این نتیجه دست یافت که نوع استفاده از تلگرام در طول شبانه‌روز با تضعیف روابط بین اعضای خانواده و فروپاشی بنیاد خانواده و بروز روابط فرازناشویی ارتباط دارد (۱۲).

در راستای ارتباط تعارض والد ـ نوجوان با اختلال در عملکرد، پژوهش زبیدی خضیرزاده مشخص کرد، تعارض بین والد ـ نوجوان باعث ایجاد تنش روانی می‌شود و نوجوان برای رهایی از این تنش دست به اهمال‌کاری می‌زند (۲۵). ولی‌زاده و همکاران در پژوهشی دریافتند، نبود توافق و تعارض بین والد ـ نوجوان وقتی به‌وجود می‌آید که هنجارهای سنتی خانواده نتواند با الگوهای جدید جامعه سازگار شود؛ همچنین تغییر هنجارهای اجتماعی و فرهنگی در جوامع در حال توسعه باعث ایجاد اختلافات نسلی در خانواده‌ها و شکاف بین نوجوان و والدین می‌شود. این مسئله همراه با بزرگ‌شدن فرزندان و پاگذاشتن به دورهٔ نوجوانی، نگرانی والدین را افزایش می‌دهد (۲۶). تعارض و درگیری والد ـ نوجوان سبب کاهش خودکارآمدی و تضعیف بهزیستی روان می‌شود (۲۷).

در تبیین مقولهٔ تشدید تعارضات و سازگاری ناکارآمد، پژوهش مارتین و همکاران نشان داد، سبک‌های انضباطی استفاده‌شدهٔ والدین و نیز جو انتظاراتی که والدین برای درجات خاصی از استقلال‌خواهی نوجوانان قائل هستند، در شدت تعارض نقش مؤثری دارند؛ همچنین تعارضات با مشکلات بیرونی مثل نبود سازش و دشمنی با مادر و مشکلات درونی مثل اختلال در دل‌بستگی بین نوجوان و مادر در ارتباط است (۲۸).

گروهی از والدین با راهبردهای سازنده و برخاسته از عقل و منطق تعارضات خود را حل می‌کنند. آن‌ها به پیشرفت و رشد ویژگی‌های روان‌شناختی، اجتماعی، معنوی و صرفه‌جویی که از مقوله‌های فرعی این پژوهش هستند، کمک می‌کنند. در تبیین مقولهٔ پیامد سازنده، پژوهش باباپور نشان داد، افرادی که شیوه‌های حل تعارض سازنده را به‌کار می‌برند، درمقایسه با اشخاصی که از روش غیرسازنده استفاده می‌کنند، از میزان سلامت روان‌شناختی بیشتری برخوردار هستند (۲۹).

۵ نتیجه‌گیری

پیامدهای تعارض والد ـ نوجوان از دیدگاه والدین متأثر از راهبردهایی است که آن‌ها برای حل تعارض به‌کار می‌برند. تعارض والد ـ نوجوان می‌تواند گاهی مفید و در برخی مواقع نیز زیانبار باشد. تعارض‌های زیانبار در خانواده می‌تواند سبب ایجاد اختلالات روحی و روانی، ناسازگاری‌ها و حتی ناتوانی جسمی و جنسی شود. این پیامدها فقط دامن‌گیر والدین و نوجوان نمی‌شود؛ بلکه ممکن است نهاد اجتماعی خانواده را در ایفای نقش خود دچار مشکل کند و حتی صدماتی بر پیکر اجتماع وارد کند. یافته‌های حاصل از این پژوهش می‌تواند در زمینه‌های مختلف ازجمله برنامه‌ریزی‌هایی برای آموزش خانواده در مدارس، ارتقای سلامت خانواده، فرایندهای درمانی و کاهش آسیب‌های خانوادگی، اجتماعی و فرهنگی به‌کار رود.

۶ تشکر و قدردانی

پژوهشگران از تمامی شرکت‌کنندگان در پژوهش و مسئولان مدارس، به‌جهت همکاری در این تحقیق قدردانی می‌کنند.

۷ بیانیه‌ها

تأییدیهٔ اخلاقی و رضایت‌نامه از شرکت‌کنندگان

این مقاله بخشی از رسالهٔ دکتری نویسندهٔ اول در رشتهٔ مشاوره و راهنمایی در دانشگاه آزاد اسلامی واحد یزد است. ازجمله ملاحظات اخلاقی رعایت‌شده در این پژوهش، مشارکت داوطلبانهٔ والدین در پژوهش، رعایت اصل رازداری، دادن اطمینان خاطر به والدین دربارهٔ محرمانه‌ماندن صحبت‌های آنان و حذف فایل‌های صوتی پس از پیاده‌شدن روی کاغذ بود.

رضایت برای انتشار

این امر غیر قابل اجرا است.

References

1. Shah N, De Sousa A. Invest in family. Mens Sana Monographs. 2015;13(1):134–42. doi:10.4103/0973-1229.153321
2. Widmer ED, Girardin M, Ludwig C. Conflict structures in family networks of older adults and their relationship with health-related quality of life. Journal of Family Issues. 2018;39(6):1573–97. doi:10.1177/0192513X17714507
3. Glass N, Kohli A, Surkan PJ, Remy MM, Perrin N. The relationship between parent mental health and intimate partner violence on adolescent behavior, stigma and school attendance in families in rural Democratic Republic of Congo. Glob Ment Health. 2018;5:20. doi:10.1017/gmh.2018.10
4. Anisi J, Salimi H, Mirzamani M, Reisi F, Niknam M. A survey study on behavioral problems in adolescence. Behavioral Sciences. 2008;1(2):163–70. [Persian] http://www.behavsci.ir/article_67571.html
5. Wingate AE. Attribution processes in mother-adolescent conflict [Thesis for MA]. [Louisiana]: Louisiana State University and Agricultural and Mechanical College; 2004.
6. Sharafi MR. Normal and equivalaent family (The anatomy of family). Tehran: Parents-teachers Association; 2013, pp:156–67. [Persian]
7. Sturge-Apple ML, Li Z, Martin MJ, Jones-Gordils HR, Davies PT. Mothers' and fathers' self-regulation capacity, dysfunctional attributions and hostile parenting during early adolescence: a process-oriented approach. Dev Psychopathol. 2020;32(1):229–41. doi:10.1017/S0954579418001694
8. Krishnan, Uma D. Parent-adolescent conflict and adolescent functioning in a collectivist, ethnically heterogenous culture: Malaysia [PhD dissertation]. [Ohio, USA]: Human development and family science, Ohio State University; 2004.
9. Luk JW, Farhat T, Iannotti RJ, Simons-Morton BG. Parent-child communication and substance use among adolescents: do father and mother communication play a different role for sons and daughters? Addict Behav. 2010;35(5):426-31. doi: 10.1016/j.addbeh. 2009.12.009

[Downloaded from jdisabilstud.org on 2026-11-18]
[DOR: 20.1001.1.23222840.1399.0.0.181.0]
[DOI: 10.29252/mejds.0.0.170]

10. Hosseinkhanzadeh AA, Taher M, Seyednuri SZ, Yahyazadeh A, Esapour M. Relationship between interaction parent-child with addictability rate and heterosexual orientation in students. Research on Addiction. 2014;7(28):59–74. [Persian] http://etiadpajohi.ir/article-1-279-en.html
11. Mohammadi L. Asar bakhshiye amoozeshe goruhi khod enzebati bar etiyad be internet va ta'aroze valed-farzandi (mo'allem–danesh amoozi) nojavanan [The effectiveness of self-discipline group training on internet addiction and child parenting (student teacher) in adolescents] [Thesis for MSc in psychology]. [Tehran, Iran]: Faculty of welfare; 2019. [Persian]
12. Mohammadzadeh M. Naghsh va tasire shabake ejtema'i Telegram bar monasebate khanevadegi az didgah daneshjuyan Arshad ertebatat [The role and impact of telegram social network on family relations from the viewpoints of senior communication students] [Thesis for MSc in communication sciences]. [Tehran, Iran]: Faculty of Communication Sciences and Media Studies, Islamic Azad university; 2016, p:117. [Persian]
13. Strauss A, Corbin J. Basics of qualitative research: grounded theory and techniques. London: Sage.
14. Abedini Y. Moruri bar mabani falsafi, vizhegi ha, va ravesh haye pazhuheshe keyfi [A review of philosophical foundations, characteristics, qualitative research methods]. Journal of Psychology and Education. 2005;35(2):159–85. [Persian]
15. Asadi E. The relationship between parent-adolescent conflict, resilience and psychological problems of adolescents [Thesis for MA in eductional psychology]. [Shiraz, Iran]: Faculty of Psychology and sciences, Islamic Azad University Marvdasht Branch; 2012, pp: 85. [Persian]
16. Samek DR, Wilson S, McGue M, Iacono WG. Genetic and environmental influences on parent–child conflict and child depression through late adolescence. Journal of Clinical Child & Adolescent Psychology. 2018;47(sup1):S5–20. doi:10.1080/15374416.2016.1141357
17. Darling KE, Ruzicka EB, Fahrenkamp AJ, Sato AF. Perceived stress and obesity-promoting eating behaviors in adolescence: The role of parent-adolescent conflict. Families, Systems, & Health. 2019;37(1):62–7. doi:10.1037/fsh0000387
18. Peltz JS, Rogge RD. The moderating role of parents' dysfunctional sleep-related beliefs among associations between adolescents' pre-bedtime conflict, sleep quality, and their mental health. Journal of Clinical Sleep Medicine. 2019;15(2):265–74. doi:10.5664/jcsm.7630
19. Al Ghriwati N, Winter MA, Greenlee JL, Thompson EL. Discrepancies between parent and self-reports of adolescent psychosocial symptoms: associations with family conflict and asthma outcomes. Journal of Family Psychology. 2018;32(7):992–7. doi:10.1037/fam0000459
20. Barry CT, Sidoti CL, Briggs SM, Reiter SR, Lindsey RA. Adolescent social media use and mental health from adolescent and parent perspectives. Journal of Adolescence. 2017;61:1–11. doi:10.1016/j.adolescence.2017.08.005
21. Barzafshani N. Barrasiye naghshe ta'dil konandegi keyfiyat ertebat valed-nojavan dar estefade az internet va karkard khanevade dar nojavanan [The moderating role of parent-adolescent communication quality in internet use and family functioning in adolescents] [Thesis for MSc in clinical psychology]. [Tehran, Iran]: Faculty of Humanities, University of Science & Culture; 2014, pp:27–91. [Persian]
22. Griffiths M. Does internet and computer "addiction" exist? some case study evidence. Cyber Psychology & Behavior. 2000;3(2):211–8. doi:10.1089/109493100316067
23. Young KS. Internet addiction: the emergence of a new clinical disorder. CyberPsychology & Behavior. 1998;1(3):237–44. doi:10.1089/cpb.1998.1.237
24. Kraut R, Patterson M, Lundmark V, Kiesler S, Mukophadhyay T, Scherlis W. Internet paradox: A social technology that reduces social involvement and psychological well-being? American Psychologist. 1998;53(9):1017–31. doi:10.1037/0003-066X.53.9.1017
25. Zubaidi Khazirzadeh Fallahieh F, Haji Alizadeh K. Barrasiye rabete beyn ta'aroze valed-farzandi ba ehmalkari tahsili nojavanan ba naghshe miyanji gari sabk haye esnadi dar dokhtaran motavasete dovom Bandar Abbas [The relationship between parent-child conflict and academic procrastination of adolescents with the mediating role of attributional styles in secondary school girls in Bandar Abbas]. Journal of New Advances in Behavioral Sciences. 2017;1(5):23–39. [Persian]
26. Valizadeh L, Zamanzadeh V, Rassouli M, Rahkar Farshi M. Concerns of parents with or raising adolescent children: a qualitative study of Iranian families. J Caring Sci. 2018;7(1):27–33. doi:10.15171/jcs.2018.005
27. McCauley DM, Weymouth BB, Feinberg ME, Fosco GM. Evaluating school and peer protective factors in the effects of interparental conflict on adolescent threat appraisals and self-efficacy. Journal of Adolescence. 2019;71:28–37. doi:10.1016/j.adolescence.2018.12.005
28. Martin MJ, Sturge-Apple ML, Davies PT, Gutierrez G. Attachment behavior and hostility as explanatory factors linking parent–adolescent conflict and adolescent adjustment. Journal of Family Psychology. 2019;33(5):586–96. doi:10.1037/fam0000529
29. Babapour J. Study of relationship between communicational conflict resolution styles and psychological well- being among university students. Journal of Modern Psychological Researches. 2007;1(4):27–46. [Persian] https://psychologyj.tabrizu.ac.ir/article_4379.html?lang=en

[Downloaded from jdisabilstud.org on 2026-11-18]
[DOR: 20.1001.1.23222840.1399.0.0.181.0]
[DOI: 10.29252/mejds.0.0.170]